

ZPRÁVY

Zpráva o chopinovském hudebněvědném kongresu ve Varšavě.

Ve dnech 16. až 21. února 1960 se konal ve Varšavě u příležitosti 150. výročí narození Fryderyka Chopina I. mezinárodní hudebněvědný kongres, pořádaný Výborem Chopinova roku 1960 pod záštitou presidenta státní rady Polské lidové republiky Alexandra Zawadzského, presidenta Polské akademie věd prof. dr. Tad. Kotarbińskiego a UNESCO. Předsedkyní kongresového výboru byla ředitelka Muzykologiczného institutu varšavské university prof. dr. Zofia Lissa.

Přihlášeno bylo celkem 140 prací, z nichž bylo předneseno 106. Na kongresu byli přítomni delegáti z 21 zemí čtyř kontinentů. Tato čísla svědčí o tom, že Chopin se nejen hraje a poslouchá na celém světě, nýbrž že je též předmětem vědeckého a uměleckého bádání. Po slavnostním zahájení kongresu a přednášce prof. dr. Stef. Lobaczewské o Polské hudební kultuře na počátku XIX. století probíhaly přednášky kongresu jednak v sekcích, jednak v plenárních zasedáních. Jednotlivé sekce byly rozděleny do šesti skupin: I. kritika Chopinova stylu, II. vzájemné slohové vlivy, III. chopinovská reprodukce, IV. edice a bibliografie Chopinova díla, V. sekce obecně historická, VI. sekce pro otázky estetické. V plenárních zasedáních byly řešeny některé zásadní otázky za předsednictví chopinovských badatelů, například ze Sovětského svazu předsedal i přednášel prof. Igor Belza. Odpoledne se konaly diskuse, večery byly vyplněny koncertními podniky nebo operními představeními. Mimoto byla slavnostně otevřena chopinovská výstava v zámku Ostrožských, kde je sídlo Společnosti Fryd. Chopina, účastníci podnikli zájezd do Chopinova rodiště Żelazowé Wole, prohlédli si za odborného výkladu památky Varšavy a byli pozváni na dvě recepce, pořádané péčí ministerské rady a starosty Varšavy. U přednáškových síní v Paláci kultury vhodně byly umístěny malé výstavky chopinovských edicí i chopinovské hudebněvědné literatury s obrazovými exponáty. Organizační stránka kongresu byla zdařilá.

Z Československa se zúčastnila početná delegace. President Československé akademie věd akademik Zd. Nejedlý poslal kongresu pozdravný telegram. Ministerstvem školství a kultury byli vysláni Jitka Snížková, prof. Očadlík a V. J. Sýkora, Československou akademii věd zastupoval prof. J. Racek, Svaz československých skladatelů prof. Ant. Sychra, doc. B. Štědroň, doc. Jar. Volek, dr. Jiránek a dr. Zd. Nováček. Protože jednacím řečí kongresu byla francouzština, němčina a angličtina (sovětští delegáti přednášeli rusky), přednesli naši delegáti své referáty německy nebo francouzsky; M. Očadlík mluvil polsky. V. J. Sýkora hovořil o českých předchůdcích Chopinova slohu J. L. Dusíkovi a J. H. Voříškovi, Jitka Snížková o česko-polských vztazích v XVI. a XVII. století, Boh. Štědroň o Janáčkovi a Polsku, Jar. Volek o důležitosti Chopinovy harmonie pro rozvoj alterované harmonie v XIX. století, Jar. Jiránek srovnával klavírní sloh Fr. Chopina a B. Smetany, J. Racek hodnotil Janáčkovy poznámky o Chopinových skladbách, M. Očadlík prokazoval Chopinovy vlivy na B. Smetanu a Ant. Sychra sledoval estetiku Chopinova výrazu. Mimo to přečetli čeští delegáti přednášky Lad. Mokrého z Bratislavy a dr. M. Ladmanové a Jar. Procházky z Prahy, kteří se nemohli na kongres dostavit. V jednotlivých sekcích se střídali za předsednickým stolem též čeští delegáti Očadlík, Racek a Sychra, který vystoupil jménem československé delegace v závěrečném zasedání kongresu.

Československá delegace se představila ve Varšavě jako ideologicky i vědecky ukázněný celek, který si byl vědom svého důležitého poslání. Ve svých přednáškách se dotkla problémů hudební vědy od XIV. století (prom. historik Lad. Mokřý) až do nové doby (Smetana, Janáček) a přinesla cenný příspěvek k marxistické estetice (Ant. Sychra). Založila své přednášky

na pramenech a pokrokové ideologii. Věcně se střetla jen jedenkrát, a to když mladý polský muzikolog Sutkowski polemizoval s příspěvkem L. Mokrého. Po stránce ideové se plodně účastnila estetické diskuse, v níž Ant. Sychra hájil stanovisko marxistické estetiky proti prof. Husmannovi z Hamburku. Husmann podnítil tuto diskusi svým referátem O významu romantismu ve světové hudební historii, předneseném na plenárním zasedání. Byl to referát buržoazního historika a estetiky, který se dívá na hudbu z hlediska pozitivismu; doporučoval, aby se periodizace dějin hudby a pohled na romantismus řídil kritérii jen čistě hudebními bez zřetele na hospodářskospolečenské podmínky. V diskusi úspěšně zasáhl vedoucí sovětské delegace prof. Keldyš i prof. Knepler z Německé demokratické republiky.

S přednáškami vystoupili sovětsí vědci Aleksejev, Belza, Keldyš, Kremlev aj., známí chopinologové Artur Hedley z Londýna, Alberto Basso z Turina, Jacques Chailley z Paříže a rovněž umělci, např. prof. dr. L. Hernády z Budapeště.

Bylo zajímavé sledovat přednášky, které konkrétním způsobem a srovnávací analýzou zjišťovaly vliv Chopinova stylu u Brahmsa, Liszta, Skrjabin, Szymanowského, Smetany a u novoruské školy. Přednášející sledovali různé formy před Chopinem, například vývoj mazurky či nokturna, a dotkli se též otázky vzniku české polky. Všechny problémy nebyly řešeny na kongresu. Nebyl např. referát o vztahu Chopin—Wagner nebo Chopin—Rachmaninov. Zato se dospělo k některým pozitivním výsledkům. Bylo například uvedeno na správnou míru působení Johna Fielda zvláště na Chopinova nokturna. Jeho vliv na Chopina byl dříve přeceňován. Více byl zdůrazněn význam M. Clementiho a L. van Beethovena pro Chopinův tvůrčí rozvoj. Rovněž byla vyzvednuta lidovost a revolučnost Chopinova umění.

Ze všech přednášek, jež bylo možno vyslechnout, bylo patrné, že chopinovské bádání může mít větší perspektivy, než je pouze problém chopinovský, že však hudba musí být hlouběji spojena se společenským základem. Výsledky kongresu bude možno zevrubněji posoudit po vydání velikého sborníku přednášek z kongresu, které chystá polská hudební věda.

Bohumír Stědroň